

Ana Mihelič,

Gimnazija in srednja šola Kočevje, ana.mihelic2@guest.arnes.si

»GREMO MI PO SVOJE!« – SPOZNAVAJMO STRPNOST V MEDKULTURNOSTI

»Let's Go Our Own Way!« – *Learning about Tolerance and Interculturalism*

IZVLEČEK

Prispevek je predstavitev konkretnega primera interdisciplinarnega poučevanja (interdisciplinarnega tematskega sklopa) na temo strpnosti. V prispevku ni poudarek le na vsebini in ciljih, povezanih s to temo, ampak na načinih povezovanja tako med učitelji kot med učenci in na sistematičnem načrtovanju učnega procesa (po metodi vzratnega načrtovanja).

Ključne besede: interdisciplinarno povezovanje, vzratno načrtovanje, timsko poučevanje, sodelovalno učenje, dokazila o doseganju pričakovanih rezultatov

ABSTRACT

The article presents an actual example of interdisciplinary teaching (interdisciplinary set of themes) on the subject of tolerance. The emphasis is not only on the content and the objectives in relation to this topic, but also on the connections between teachers and between students and on a systematic planning of the learning process (using the backwards mapping method).

Keywords: interdisciplinary connections, backwards mapping, teamwork teaching, collaborative learning, evidence of achieving the expected results

»Gremo mi po svoje!« – spoznavajmo strpnost v medkulturnosti je naslov enega izmed interdisciplinarnih sklopov, ki jih dijakom 2. in 3. letnika kot izbirni predmet ponujamo na Gimnaziji in srednji šoli Kočevje. Omenjeni interdisciplinarni sklop je načrtovan po metodi vzratnega načrtovanja. Glede na dana izhodišča za načrtovanje interdisciplinarnih sklopov je ta metoda najbolj ustrezen način načrtovanja. Kot že samo ime pove, **gre pri interdisciplinarnih sklopih za povezovanje več predmetov s skupnim ciljem oz. skupnim krovnim problemskim vprašanjem, skupnimi pričakovanimi rezultati in skupnimi kriteriji ocenjevanja, ki predvidevajo procesno preverjanje (ter ocenjevanje) ter sprotno prilagajanje učnega procesa in tako nujno vključujejo elemente formativnega spremljanja. Pouk predvidoma temelji na avtentičnih učnih situacijah, v katerih dijaki rešujejo realne, življenjske naloge oz. probleme, učitelj pa v tem procesu nastopa v vlogi konzulenta.** Vse zgoraj naštetje značilnosti so tudi nujne sestavine vzratnega načrtovanja.

Angleško poimenovanje te metode (*Understanding by Design*) nakazuje, da je v središču učenje z razumevanjem, ki posledično dijake nujno pripelje do transfernega znanja. Metodo imenujemo tudi vzratno načrtovanje (angl. *Back-*

ward Design, avtorja sta Wiggins in Mc Tighe, 1998), saj izhajamo iz pričakovanih rezultatov oz. dosežkov, nato določimo ustrezna dokazila in šele nato načrtujemo izkušnje učenja oz. poučevanje v razredu. Če želimo poučevati in ocenjevati z namenom doseganja razumevanja in transfernega znanja pri dijakih, moramo najprej ugotoviti, katere vsebine v preobsežnih učnih načrtih so najpomembnejše in vredne razumevanja. To so obsežnejši transferni koncepti, ki so interdisciplinarni in kroskurikularni, in jih lahko imenujemo tudi »velike ideje«. V naslednjem koraku moramo določiti ustrezna dokazila oz. naloge za izvedbo, s katerimi bodo dijaki dokazali razumevanje skozi transfer. Tovrstne naloge so nujno problemske, avtentične in medpredmetne, kakršni so tudi realni življenjski problemi. Nazadnje načrtujemo dejavnosti v razredu, in sicer tako, da dijake samostojno pripeljejo do tovrstnega razumevanja, učitelji pa nastopajo v vlogi trenerjev za razumevanje.

Konkretni načrt po metodi vzratnega načrtovanja sestoji iz treh faz:

- V fazi 1 »Pričakovani rezultati oz. dosežki« izberemo smiselno zaključen vsebinski sklop iz učnega načrta, ki je vreden razumevanja, in v povezavi z

njim oblikujemo transferni cilj oz. »veliko idejo«. Transferni cilj opiše dolgoročno znanja in veščine, do katerih bodo dijaki prišli samostojno s pomočjo spoznanj in spretnosti, oblikuje standarde kot dolgoročne učne dosežke in odgovori na vprašanje »Zakaj?/Čemu?« in »Kaj sem zmožen/-a s tem znanjem in veščinami narediti?« V naslednjem koraku zastavimo nekaj bistvenih oz. ključnih vprašanj, ki niso klasična vsebinska vprašanja, temveč so odprta in nimajo enostavnega »pravičnega odgovora«; namenjena so raziskovanju, razpravi, pogledom z različnih zornih kotov; pri dijaki spodbujajo aktivno osmišljanje pomembnih idej; porajajo dodatna pomembna vprašanja; se naravno pojavijo v vsakdanjem življenju in/ali v povezavi s predmetom; so stalno ponavljajoča se vprašanja, h katerim se je smiselno vračati v procesu učenja. Neposredno iz ključnih vprašanj izhaja pričakovano razumevanje, ki se kaže kot dijakovo razumevanje velike ideje – »nauka oz. sporočila« učnega poglavja; njegove zmožnosti, da osmisli abstraktna dejstva – »poveže točke«, da svoje razumevanje prenese na druge učne situacije. Tovrstno razumevanje po navadi ni očitno, lahko je tudi v nasprotju z intuicijo in je zato nagnjeno k napačnemu razumevanju, saj dijake spodbujamo, da samostojno pridejo do spoznanj in lahko v procesu naredijo tudi napake. Razumevanje ni preprosto prenosljivo na dijake, dijaki si ga morajo »zaslužiti«. V nadaljevanju določimo pričakovana znanja in veščine, ki so nakazani v ciljnih, povezanih z razumevanjem. Določimo, kaj naj bi dijaki znali in česa naj bi bili sposobni ob koncu učnega procesa, kar je običajno zapisano v potrjenih standardih in merilih oz. kazalnikih.

- V fazi 2 »Dokazila o doseganju pričakovanih rezultatov« načrtujemo naloge za izvedbo, ki so potrebne kot dokaz za razumevanje pri dijaki, ker z njimi ugotovimo, ali so dijaki zmožni pridobljeno znanje uporabiti pri različnih situacijah in problemih. Zapisane morajo biti v formatu **GRASPS**, tako da so naloge za ocenjevanje bolj avtentične in zahtevajo večjo angažiranost dijakov. Navodilo za nalogo naslovimo neposredno na dijaka ter določimo cilj ali izzivalno trditev v scenariju (angl. *Goal*), vlogo dijaka v scenariju (angl. *Role*), ciljno občinstvo oz. stranke, na katere mora dijak pomisliti pri izvedbi naloge (angl. *Audience*), situacijo oz. določen kontekst, njegove omejitve in možnosti (angl. *Situation*), pričakovani izdelek oz. določeno znanje oz. nastop (angl. *Performance*) in standard oz. kriterije ocenjevanja (angl. *Standards*). Kriteriji ocenjevanja izhajajo iz ciljev iz faze 1 in morajo biti zasnovani tako, da ocenjujejo razumevanje. V fazi 2 predvidimo tudi druga dokazila, ki so ustrezne oblike ocenjevanja, pri katerih bodo dijaki demonstrirali pričakovane dosežke iz faze 1. Vključujejo tradicionalne teste, kvize, zadolžitve, opažanja itd., da zaokrožijo ocenjevanje. Določajo tudi načine, kako bodo dijaki izvedli refleksijo o svojem delu in ocenjevanje svojega učenja.
- V fazi 3 »Načrt učne izkušnje oz. načrt dejavnosti« načrtujemo učne dejavnosti in poučevanje. Pou-

čevanje naj odraža pristope in uporabi sredstva, ki so glede na zastavljene cilje najbolj ustrezna, ter naj se odziva na različnost v pripravljenosti, zanimanju in učnih tipih dijakov. Učne dejavnosti naj bodo izpeljane iz ciljev v fazi 1 in ocenjevanja v fazi 2, da zagotovimo ustrezno razvrstitev in učinkovitost dejavnosti, pri dijaki naj podpirajo pridobivanje znanja, razumevanje oz. osmišljanje in transfer. Dejavnosti bodo načrtovane ustrezno, če bodo vključevale elemente **WHERE TO**. To je akronim, ki nam pomaga oblikovati logičen načrt učenja in vključiti vse ključne elemente:

- kam (angl. *where*): zagotovi, da dijaki vidijo celotno sliko, znajo odgovoriti na vprašanja »Zakaj?/Čemu?«, karseda hitro spoznajo pričakovane končne dosežke;
- zgrabite (angl. *hook*): takoj potopi dijake v ideje in probleme učnega sklopa ter jih vključi v miselno provokativne izkušnje/izzive/vprašanja v središču sklopa;
- opremiti, izkusite (angl. *equip, experience*): dijake opremiti s potrebnimi orodji, viri, veščinami in informacijami, da lahko dosežejo želeno razumevanje in uspešno izpolnijo nalogo za izvedbo;
- ponovno premislite (angl. *rethink*): dijaki povečajo razumevanje s spremembo zornega kota, sklepanjem, spodbijanjem predhodnih predpostavk, uvajanjem novih dokazov in idej; omogočite dijakom priložnosti za ponovni razmislek o velikih idejah in napredku in da pregledajo svoj izdelek;
- ovrednotite (angl. *evaluate*): zagotovite dijakom (diagnostično in formativno) povratno informacijo in priložnosti, da se sami ocenijo in prilagodijo;
- naredite po meri (angl. *tailor*): personalizirajte učenje s pomočjo diferenciacije navodil, nalog in ocenjevanja, ne da bi žrtvovali veljavnost ali doslednost pri izpolnjevanju predpisanega;
- organizirajte (angl. *organise*): načrtujte zaporedje dejavnosti, ki ustreza ciljem za razumevanje (npr. podvomite o zaporedju, ki ga predlaga učbenik; le-to je po navadi prilagojeno abstraktnim temam).

Če po metodi vzratnega načrtovanja načrtujemo obsežnejše sklope učne snovi, je dejavnosti v razredu smiselno zapisati tako, da nam načrt tekom učnega procesa služi tudi kot vodilo oz. časovnica dejavnosti.

Načrtovanje po metodi vzratnega načrtovanja tudi zagotavlja, da bo načrt za interdisciplinarni sklop izpolnjeval *Kriterije za pripravo in ovrednotenje primerov (ZRSS)*. *ITS »Gremo mi po svoje!« – spoznavajmo strpnost v medkulturnosti je smiseln*, saj je življenjski, ker gre za **popolno avtentično situacijo**. Danes živimo v medkulturni družbi, zato se moramo naučiti medkulturnega sobivanja, strpnosti, spoštovanja in medkulturnega dialoga, kar lahko dosežemo tako, da negujemo in razvijamo državljansko in medkulturno kompetenco ter presegamo stereotipe.

Ponotranjiti to kompetenco je zato res prava popotnica za življenje v 21. stoletju. ITS ima lahkoten in **privlačen naslov** (ključno vprašanje) po istoimenskem slovenskem filmu. Tako kot fantje in dekleta usvajajo povsem resno zastavljene taborniške veščine ob mnogih zabavnih zapletih in dogodivščinah, je lahko razvijanje kompleksnih veščin strpnosti in medkulturnosti kot tudi državljanske kompetence sproščeno, tudi zabavno, predvsem pa v veliki meri poteka avtentično – dijaki dejansko »živijo« to izkušnjo v sobivanju s tujim vrstnikom najprej na svojem domu, ko je naš dijak hkrati ambasador lastne kulture, nato v tujini, ko dijak odprto, s pozitivno naravnostjo odkriva in sprejema kulturo in navade svojega gostitelja, se zaveda razlik, posebnosti in jih spoštuje.

Interdisciplinarnost je ustrezno načrtovana, in sicer z namenom doseganja skupnih ciljev ITS-a. Predvsem zaradi dvotedenske odsotnosti dijakov zaradi dveh izmenjalnih obiskov je ITS načrtovan za dve leti. Nosilni predmet je izbirni predmet KIC, sodelujejo pa še predmeti, ki v 2. letniku pomagajo z vsebino. Vsebinska rdeča nit je prepoznati, spoznati in uzavestiti ključne elemente narodne identitete (slovenščina, geografija, zgodovina). Temu sledi nadgradnja – to je z različnih vidikov razmišljati o lastnem narodnozavednem delovanju. Eden izmed izdelkov je namreč izdelava zemljevida Slovenije v obliki »puzzla«, sestavljanke, kjer so na vsakem kosu predstavljeni elementi slovenske identitete (likovna umetnost) skupaj z brošuro oz. zloženko v angleščini, ki te simbole gostom tudi pojasni. S tem krepimo dijakovo narodno zavedanje, njegovo vlogo aktivnega državljana Slovenije (državljanško kompetenco) pa v 3. letniku nadgradimo v vlogo aktivnega državljana sodobne Evrope, ko prepoznavamo stereotipe in predsodke, jih v delavnicah aktivno presegamo in se učimo medkulturnega dialoga (sociologija). Celotno načrtovanje in izvedba ITS-a poteka v **različnih oblikah timskega poučevanja**: učitelji nosilci vseh vključenih predmetov tesno sodelujejo pri načrtovanju, izvajanju in vrednotenju učnih dosežkov, vendar dijakov ne poučujejo sočasno v istem prostoru (tip B), občasno pa dva ali več učiteljev dijake poučuje sočasno v istem prostoru (tip A).

ITS predvideva **raznolikost in poglobljenost znanj in učnih dosežkov**. Načrtovane dejavnosti so raznolike, ravno tako tudi posamezni učni dosežki, kar dijakom v določeni meri omogoča tudi izbirnost glede na interese oz. njihova močna področja. Hkrati so dejavnosti usmerjene v en in isti cilj – biti strpen v med- oz. večkulturni družbi in gojiti medkulturni dialog. Ker imajo vsi vključeni predmeti skupen cilj, bodo dijaki pridobili poglobljeno zavedanje in razumevanje ključnega vprašanja, ki je osvetljeno z različnih zornih kotov, in ker bodo dijaki to izkušnjo dejansko doživeli (avtentična situacija), bo to razumevanje ostalo trajno, vseživljenjsko.

ITS omogoča **razvoj transverzalnih veščin** in spodbuja **sodelovalno učenje**. Dijaki razvijajo kritično mišljenje in problemski pristop z metodo viharjenja možganov, aktivnimi delavniškimi oblikami dela in argumentacijo. Raziskujejo različne vire, povzemajo, ponovno interpretirajo in kreirajo. Raznoliki končni izdelki in pa raznolikost vlog, v katerih se bodo dijaki znašli v okviru priprave in izpeljave programa mednarodne izmenjave, spodbujajo ustvarjalnost in hkrati tudi sodelovanje dijakov oz. timski duh – vsak izmed njih opravi svojo nalogo odgovorno, kreativno, po najboljših močeh in tako doda svoj kamenček v izvedbo celote. Dijaki tako čez vse leto delajo na različnih

podprojekti, ki predstavljajo sestavne elemente končne naloge dijakov – to sta enotedenski program mednarodne izmenjave v 2. letniku in kolažna predstavitev *Ciljna država skozi naše oči* v 3. letniku. Učitelji že v fazi načrtovanja preverimo **razpoložljivost virov**, poskrbimo, da so dijakom različni viri dostopni, predlagamo določene vire ter dijake spodbujamo, da so pri iskanju informacij tudi samoiniciativni.

ITS je **povezan z lokalnim okoljem in relevantnimi aktualnimi problemi**. Medkulturno sobivanje je realen družbeni problem oz. izziv, ki ga naslavlja ITS. Pri raziskovanju teme se dijaki povezujejo tudi z lokalnim okoljem in iz lastnega okolja tudi izhajajo. Le s pozitivnim odnosom do lokalne in narodne identitete lahko dijaki kritično razmišljajo o medkulturnosti ter razvijajo strpnost in medkulturni dialog.

ITS predvideva **ustrezne načine spremljanja in vrednotenja rezultatov**. Uspešno izpeljan program mednarodne izmenjave (oba izmenjalna obiska) je najboljšo dokazilo o doseganju pričakovanih rezultatov, kar pokaže tudi pisna evalvacija vseh vključenih. Ustrezni kriteriji in opisniki vrednotijo tako vsebinska kot tudi procesna znanja in veščine posameznih elementov (končne naloge posameznih podprojektov). Določena vsebinska znanja so ocenjena tudi s klasičnimi testi. Vključeni so elementi formativnega spremljanja (npr. povratna informacija učitelja, vrstniško vrednotenje), ki pozitivno vplivajo na končni dosežek dijakov.

Dijaki so aktivno vključeni v celoten učni proces. Njihova vloga je sicer manjša v fazi načrtovanja, še vedno pa načrtujejo svoje učenje, usvajanje vsebin in veščin. V veliki meri lahko izbirajo vsebine in naloge glede na lasten interes oz. na svoja močna področja, izbirajo skupine sošolcev za sodelovanje ter sodelujejo pri vrednotenju rezultatov. V okviru ITS razvijajo širok nabor **podjetnostnih kompetenc**: odkrivajo priložnosti, vrednotijo ideje, so kreativni in vizionarski ter razvijajo etično mišljenje; znajo mobilizirati vire, pri delu razvijajo samozavedanje, hkrati vključujejo druge ter so motivirani in vztrajni; so samoiniciativni, zmožni so načrtovanja, vodenja in sodelovanja ter so deležni izkustvenega učenja.

PRILOGE:

- Načrt sklopa ITS (načrtovanje za razumevanje)
- Opisni kriteriji za celostno ocenjevanje projektnega dela
- Opisni kriteriji za ocenjevanje govornih nastopov

Načrt sklopa ITS (načrtovanje za razumevanje)

Naslov sklopa: »Gremo mi po svoje!« – spoznavajmo strpnost v medkulturnosti (mednarodna izmenjava)	
Nosilki ITS: Ana Mihelič, Mojca Adamič Varga	
Razred: 2. a, 2. b in 3. a, 3. b	
Šolsko leto: 2018/19 in 2019/20	
Število ur: 210	
Sodelujoči predmeti: KIC, ZGO, GEO, LUM, SLO, SOC	
1. korak: Pričakovani / zaželeni rezultati oz. dosežki	
Učni cilji:	Dijaki se bodo zavedali svoje lokalne in narodne identitete, jo razumeli ter oblikovali zavest o sebi kot posamezniku in pripadniku skupnosti v interakciji z drugimi v Evropi. V pripravih na in s svojim sodelovanjem na mednarodni izmenjavi bodo razvijali in krepili lastne kulturne vrednote, pokazali zanimanje za druge in spoštovanje do drugih, se izogibali stereotipom in predsodkom in tako razvijali svojo državljansko in medkulturno kompetenco.
Bistvena vprašanja	Pričakovano razumevanje
Dijaki bodo razmišljali o naslednjih ključnih vprašanjih: <ul style="list-style-type: none"> · Kaj določa narodno identiteto? · Kaj določa krajevno identiteto? · Ali je narodna zavednost v sedanji večkulturni Evropi sploh potrebna? Pojasni. · Kako gojimo in izkazujemo strpnost in spoštovanje do drugih kultur? 	Dijaki bodo razumeli: <ul style="list-style-type: none"> · da je narodna in krajevna identiteta preplet geografskih, zgodovinskih, jezikovnih, etnografskih in umetniških elementov, · da je ohranjanje narodne identitete posameznih narodov potrebno za ohranjanje medkulturne Evrope, · da strpnost in spoštovanje do drugih kultur izkazujemo s svojim ravnanjem in vedenjem, · da pozitiven odnos do lastne kulture omogoča strpnost in spoštovanje tujih kultur, · da poznavanje tujih kultur povečuje strpnost.
Ključna znanja in veščine	
2. letnik	
Dijaki bodo poznali:	Dijaki bodo sposobni:
KULTURA IN CIVILIZACIJA – nosilni predmet (30 ur) <ul style="list-style-type: none"> · pravila pri uporabi slovenskih geografskih imen v angleških besedilih, · strokovno besedišče raziskanih področij, · znamenitosti mesta; 	KULTURA IN CIVILIZACIJA <ul style="list-style-type: none"> · prevajati slovenska geografska imena v angleških besedilih, · uporabljati strokovno besedišče v svojih povzetkih, · navajati in citirati vire, · pripraviti in izpeljati vodeni ogled mesta, · pripraviti in izpeljati kulturno prireditev, · pripraviti preživetveni slovarček in izpeljati · preživetveni tečaj slovenščine za tujce, · komunikacije v angleščini;
SLOVENŠČINA (10 ur) <ul style="list-style-type: none"> · vlogo maternega jezika pri ohranjanju narodne identitete (ljudsko slovstvo, književniki, ki so največ prispevali k ohranjanju identitete, himna); 	SLOVENŠČINA <ul style="list-style-type: none"> · prepoznati ključne elemente ohranjanja narodne identitete, · pripraviti preživetveni tečaj slovenščine za tujce, · razmišljati o lastnem narodno zavednem delovanju.
ZGODOVINA (10 ur) <ul style="list-style-type: none"> · prelomne dogodke pri oblikovanju slovenskega naroda in države ter vlogo Kočevske, · običaje, narodnostne simbole, noše; 	ZGODOVINA <ul style="list-style-type: none"> · prepoznati ključne dogodke, običaje in simbole, · razmišljati o lastnem narodno zavednem delovanju;

GEOGRAFIJA (10 ur) <ul style="list-style-type: none"> · državni sistem, · državne in lokalne simbole, ozadje njihovega nastanka ter njihovo vlogo pri ohranjanju narodne identitete; 	GEOGRAFIJA <ul style="list-style-type: none"> · razmišljati o lastnem narodno zavednem delovanju;
LIKOVNA UMETNOST (10 ur) <ul style="list-style-type: none"> · - vlogo umetnosti pri ohranjanju narodne identitete (umetniki, ki so največ doprinesli k ohranjanju identitete); 	LIKOVNA UMETNOST <ul style="list-style-type: none"> · prepoznati ključne elemente ohranjanja narodne identitete, · razmišljati o lastnem narodno zavednem delovanju, · izdelati sestavljanke (puzzle) ključnih elementov slovenske narodne identitete;
MEDNARODNA IZMENJAVA (35 ur)	

3. letnik

Dijaki bodo poznali:	Dijaki bodo sposobni:
KULTURA IN CIVILIZACIJA (45 ur) <ul style="list-style-type: none"> · strokovno besedišče raziskanih področij, · geografske, zgodovinske, jezikovne in umetniške značilnosti ciljne države, · Zdravljico v angleščini; 	KULTURA IN CIVILIZACIJA <ul style="list-style-type: none"> · uporabljati strokovno besedišče v svojih predstavitvah, · pripraviti predstavitev ciljne države skozi izbrane poudarke na kreativen način, · komunikacije v angleščini;
SOCIOLOGIJA (25 ur) <ul style="list-style-type: none"> · poznali značilnosti predsodkov in stereotipov, · poznali definicijo medkulturne strpnosti; 	SOCIOLOGIJA <ul style="list-style-type: none"> · prepoznati predsodke in stereotipe o lastnem in tujih narodih, · aktivno sodelovati v delavnicah za urjenje medkulturne strpnosti, · prepoznati elemente medkulturne strpnosti v slovenski himni.
MEDNARODNA IZMENJAVA (35 ur)	

2. korak: Dokazila o doseganju pričakovanih rezultatov

Končne naloge dijakov: mednarodna izmenjava s sestavnimi elementi: sestavljanke (puzzle) z zemljevidom Slovenije, kjer so na vsakem kosu predstavljeni posamezni elementi, ki prispevajo k oblikovanju narodne identitete; promocijsko darilo – sestavljanke z zloženko; kolaž dejavnosti – ciljna država skozi naše oči; vodeni ogled Kočevja, preživetveni tečaj slovenščine, točke kulturnega programa prireditve

V okviru priprav na mednarodno izmenjavo boš aktivno sodeloval pri pripravi programa enotedenske mednarodne izmenjave, in sicer: vodenega ogleda Kočevja, preživetvenega tečaja slovenščine za tujce, točk kulturnega programa uvodne prireditve in sestavljanke z zemljevidom Slovenije. V času izmenjalnega obiska boš v vlogi gostitelja poskrbel za dobro počutje svojega gosta v času šolskega programa in zunaj njega. Poleg tega boš aktivno opravljal svoje naloge v okviru programa – prevzel boš še druge vloge po svoji izbiri (vlogo učitelja slovenščine, voditelja prireditve, kulturnega umetnika, turističnega vodiča, fotografa ipd.), komuniciral v angleščini ter izkazoval ponos do lastne kulture in spoštovanje do tuje. Pred sošolci boš opravil govorni nastop oz. predstavitev kolaža dejavnosti – ciljna država skozi naše oči.

Tvoje sodelovanje pri oblikovanju promocijskega darila (sestavljanke z zemljevidom Slovenije) in kolaža (Ciljna država skozi naše oči) bo ocenjeno v skladu z *Opisnimi kriteriji za celostno ocenjevanje projektnega dela*. Tvoje sodelovanje v izmenjalnem obisku v Sloveniji bo ocenjeno v skladu z *Obrazcem za ocenjevanje sodelovanja pri mednarodni izmenjavi*. Govorni nastop bo ocenjen v skladu z *Opisnimi kriteriji za ocenjevanje govornih nastopov*.

Sodelovanje z okoljem:

- Pokrajinski muzej Kočevje
- Društvo Humanitas

Druga dokazila:

- pisno preverjanje znanja pri posameznih predmetih
- pisno ocenjevanje znanja iz strokovnega besedišča
- izpeljan načrtovani program mednarodne izmenjave

Dijakova samoocena in refleksija:

Dijaki izpolnijo evalvacijski vprašalnik o svojem sodelovanju pri mednarodni izmenjavi in novo usvojenih izkušnjah.

3. korak: Načrt učne izkušnje / načrt dejavnosti

Dijaki:

1. se seznanijo s končno nalogo in njenimi sestavnimi elementi; (W)
2. odgovorijo na ključna vprašanja in aktivno sodelujejo v debati; (H)

3. v obliki predavanj, skupinskega dela in uporabnih nalog spoznavajo vlogo materne jezika pri ohranjanju narodne identitete: berejo in analizirajo primere besedil iz ljudskega slovstva, določijo in spoznajo književnike, ki so največ prispevali k ohranjanju identitete, ter analizirajo slovensko himno. Sproti zbirajo in urejajo podatke; (Eq, Ex, O)
4. v obliki predavanj in uporabnih nalog ugotavljajo prelomne zgodovinske dogodke pri oblikovanju slovenskega naroda in države ter vlogo Kočevske; spoznajo običaje, narodnostne simbole in noše. Sproti zbirajo in urejajo podatke; (Eq, Ex, O)
5. v obliki predavanj in uporabnih nalog raziskujejo državni sistem, državne in lokalne simbole, ozadje njihovega nastanka ter njihovo vlogo pri ohranjanju narodne identitete. Sproti zbirajo in urejajo podatke; (Eq, Ex, O)
6. v obliki predavanj in uporabnih nalog se ozavešijo za vlogo umetnosti pri ohranjanju narodne identitete, in sicer umetnike, ki so največ prispevali k ohranjanju identitete. Sproti zbirajo in urejajo podatke; (Eq, Ex, O)
7. spoznajo pravila za citiranje in navajanje virov; (Eq)
8. po lastni presoji izberejo ključne elemente za ohranjanje narodne identitete, povzamejo zbrane informacije o njih ter jih preoblikujejo v kratke članke; navedejo uporabljene vire; (Ev, R, O)
9. spoznajo in z uporabnimi nalogami usvojijo pravila o uporabi slovenskih geografskih imen v angleških besedilih; (Eq)
10. prevedejo svoje članke v angleščino; (Ex, O)
11. iz tršega papirja izdelajo zemljevid Slovenije in ga predelajo v »puzzle«, sestavljanke v obliki zemljevida Slovenije. Na posamezne dele sestavljanke simbolno upodobijo posamezne elemente narodne identitete, nasprotno stran pa opremijo z angleškimi članki; (R, O, T)
12. se razdelijo v skupine in pripravijo gradivo in dejavnosti za izvedbo programa mednarodne izmenjave v Sloveniji: vodeni ogled mesta v obliki »treasure hunt« (izbor znamenitosti, kratki članki v angleščini, vprašanja, končna rešitev), dvourni preživetveni tečaj slovenščine s slovarčkom najnужnejših izrazov in vajami, točke programa za kulturno prireditve ob otvoritvi izmenjalnega obiska; (Ex, R, O, T)
13. v času izmenjalnega obiska nastopajo v vlogi gostiteljev: skrbijo za dobro počutje gostov v času programa v šoli in zunaj nje, komunicirajo v angleščini, aktivno opravljajo svoje naloge v okviru programa (učitelj slovenščine, voditelj prireditve, turistični vodič, fotograf, nastopajoči); (Exp, O, T)
14. izpolnijo evalvacijski vprašalnik o svojem sodelovanju v mednarodni izmenjavi in novo usvojenih izkušnjah; (R, Ev)
15. se razdelijo v skupine, raziščejo in zberejo informacije o izbranem področju za predstavitev ciljne države partnerice v mednarodni izmenjavi (geografske, zgodovinske, jezikovne in umetniške značilnosti). Zbrane informacije v angleščini uredijo in preoblikujejo v ustno predstavitev oz. govorni nastop ter pripravijo tudi vizualne pripomočke; (Ex, Ev, O, T)
16. v povezavi z izbrano temo pripravijo nabor strokovnega besedišča, ki ga ustrezno analizirajo in pripravijo »word study«; (Ex, O)
17. opravijo svoje govorne nastope pred razredom, poslušajo predstavitve sošolcev in jim v obliki kratkih sporočil podajo povratno o uspešnosti njihovih predstavitev; (T, Ev, R)
18. usvajajo strokovno besedišče z vseh področij na enotnem seznamu in rešujejo uporabne naloge kot pripravo na pisno ocenjevanje; (Eq)
19. berejo Zdravljico v slovenščini in v angleškem prevodu, jo analizirajo in razmišljajo o njenem sporočilu; (Ex, R)
20. na podlagi analize različnih primerov spoznajo značilnosti predsodkov in stereotipov ter definicijo medkulturne strpnosti; (Ex, Eq)
21. v obliki delavnic prepoznavajo predsodke in stereotipe o lastnem in tujih narodih, se urijo v medkulturni strpnosti in prepoznavajo elemente medkulturne strpnosti v slovenski himni; (Ex, Eq, R, Ev, T)
22. aktivno sodelujejo v izmenjalnem obisku v ciljni državi; (Exp)
23. izpolnijo evalvacijski vprašalnik o svojem sodelovanju v mednarodni izmenjavi in novo usvojenih izkušnjah. (R, Ev)

* Za potrebe učinkovitejše izvedbe učnega procesa se učitelji sproti odločajo za izvedbo posameznih dejavnosti v obliki sočasnega timskega poučavanja.

Legenda:

W - where

H - hook

Ex - explore

Eq - equip

Exp - experience

R - rethink

Ev - evaluate

T - tailor

O - organise

Opisni kriteriji za celotno ocenjevanje projektnega dela

	0	1	2	3	4
1 Viri in delo z viri	Dijak/-inja ne preuči in ne uporabi virov, ne priredi podatkov iz virov ter neustrezno citira in navaja vire.	Dijak/-inja preuči in uporabi zelo malo virov, ne preveri njihove zanesljivosti; redko priredi podatke iz virov ter ustrezno citira in navaja vire.	Dijak/-inja preuči in uporabi malo virov, občasno preveri njihovo zanesljivost; občasno priredi podatke iz virov ter ustrezno citira in navaja vire.	Dijak/-inja preuči in uporabi nekaj virov, večinoma preveri njihovo zanesljivost; večinoma priredi podatke iz virov ter ustrezno citira in navaja vire.	Dijak/-inja preuči in uporabi veliko/raznovrstne vire; preveri njihovo zanesljivost; v celoti priredi podatke iz virov ter ustrezno citira in navaja vire.
2 Vpogled v problemsko situacijo	Dijak/-inja ne razume problemske situacije; je nezmožen/-na sooblikovanja raziskovalnega vprašanja in iskanja odgovorov.	Dijak/-inja pokaže elemente razumevanja; ne prispeva k sooblikovanju raziskovalnega vprašanja in iskanju odgovorov.	Dijak/-inja delno razume problemsko situacijo; ni kreativnih idej in povezav/se zanaša na učiteljeve usmeritve, vendar aktiven/-na pri sooblikovanju raziskovalnega vprašanja in iskanju odgovorov.	Dijak/-inja razume problemsko situacijo; ob občasnem učiteljevem usmerjanju je kreativen/-na in aktiven/-na pri sooblikovanju raziskovalnega vprašanja in iskanju odgovorov.	Dijak/-inja celovito razume problemsko situacijo; je kreativen/-na, aktiven/-na in samostojen/-na pri sooblikovanju raziskovalnega vprašanja in iskanju odgovorov
3 Vsebine in vsebinska znanja	Ne zbere nič podatkov/informacij in/ali zbrani podatki se ne nanašajo na predpisano temo.	Zbere nekaj podatkov/informacij in/ali samo nekateri se nanašajo na predpisano temo.	Zbere osnovne podatke/informacije; večina podatkov se nanaša na predpisano temo.	Zbere veliko podatkov/informacij; večina podatkov se nanaša na predpisano temo, nekateri podatki so nerelevantni ali pretirano podrobni.	Zbere vse zahtevane podatke/informacije; vsi podatki se nanašajo na predpisano temo.
a) Jezikovna pravilnost, ustreznost besedišča	V besedilu so pogoste slovnične napake in/ali napake pri črkovanju, napačno rabljene besede, kar onemogoča razumevanje besedila.	V besedilu je nekaj osnovnih in veliko manjših slovničnih napak in/ali napak pri črkovanju; pogoste so napačno rabljene besede, zato je besedilo težko razumljivo.	V besedilu je nekaj manjših slovničnih napak in/ali napak pri črkovanju; dijak večinoma uporablja preproste stavčne strukture; besedišče v besedilu je osnovno, se pogosto ponavlja, besede so občasno napačno rabljene; besedilo je razumljivo.	V besedilu je malo manjših slovničnih napak in/ali napak pri črkovanju ter nekaj pravilno uporabljenih kompleksnih slovničnih struktur/stavkov; besedišče je primerno, dovolj pestro, redke so napačno rabljene besede; besedilo je razumljivo.	V besedilu je zelo malo slovničnih napak in/ali napak pri črkovanju ter več pravilno uporabljenih kompleksnih slovničnih struktur/stavkov; besedišče je pestro in obogateno s pravilno rabo fraz, idiomov, sopomenk; besedilo je popolnoma razumljivo.

	0	1	2	3	4
b) Organizacija besedila in sporočilnost	Podatki v besedilu so povezani neorganizirano; besedilo nima uvoda, zaključka; misli in povedi niso logično povezane.	Podatki v besedilu so povezani organizirano, mestoma nejasno; besedilo nima uvoda, zaključka; misli in povedi so pogosto nelogično povezane.	Podatki v besedilu so povezani organizirano in razumljivo; besedilo nima uvoda in/ali zaključka; misli in povedi mestoma niso logično povezane.	Podatki v besedilu so povezani organizirano in razumljivo; besedilo ima jasen uvod in zaključek; misli in povedi so logično povezane, le redko nepovezane.	Podatki v besedilu so jasno in elegantno povezani; besedilo ima jasen uvod in močan zaključek; misli in povedi so logično povezane.
4 Spremljanje napredka in razvoja znanja, spretnosti * Ležeče tiskano besedilo se nanaša na skupinske projekte.	Dijak/-inja ne opravi nalog/nalog v skladu z vlogo v skupini; nalog ne opravi pravočasno; ne pozna svojih nalog in se ne zaveda svoje vloge <i>kot tudi ne nalog in vlog preostalih članov v skupini</i> ; ne pozna vsebine projektne dela. Dijak/-inja ni zmožen/-na samostojnega dela, <i>kot tudi ne dela v skupini, ne sodeluje s člani skupine.</i>	Dijak/-inja opravi nekaj nalog/nalog v skladu z vlogo v skupini; večine nalog ne opravi pravočasno; pomanjkljivo pozna svoje naloge in svojo vlogo <i>kot tudi naloge in vloge preostalih članov v skupini</i> ; pomanjkljivo pozna vsebino projektne dela; redko pokaže motivacijo za delo <i>in za skupinsko delo.</i>	Dijak/-inja opravi nekaj nalog/nalog v skladu z vlogo v skupini; nekaj nalog opravi pravočasno; večinoma pozna svoje naloge in svojo vlogo <i>ter delno pozna naloge in vloge preostalih članov v skupini</i> ; delno pozna vsebino projektne dela; občasno dobro sodeluje, občasno ne zmore uskladiti mnenja in skleniti kompromisa.	Dijak/-inja opravi večino nalog/nalog v skladu z vlogo v skupini <i>in/ali pomaga drugim članom v skupini pri opravljanju njihovih nalog</i> ; večino nalog opravi pravočasno; v celoti pozna svoje naloge in svojo vlogo <i>ter večinoma pozna naloge in vloge preostalih članov v skupini</i> ; večinoma pozna vsebino projektne dela; zadovoljivo sodeluje/sodeluje v skupini <i>in pomaga pri organizaciji skupinskega dela.</i>	Dijak/-inja opravi vse naloge/naloge v skladu z vlogo v skupini <i>in/ali pomaga drugim članom v skupini pri opravljanju njihovih nalog</i> ; vse naloge opravi pravočasno; v celoti pozna svoje naloge in svojo vlogo <i>kot tudi naloge in vloge preostalih članov v skupini</i> ; v celoti pozna vsebino projektne dela; dobro sodeluje/sodeluje v skupini <i>in/ali skupino vodi, vzdržuje pozitiven odnos in spodbuja preostale člane skupine.</i>
Skupaj	24 točk				

Opomba: Kriteriji za celostno ocenjevanje projektne dela služijo kot podlaga za obrazec za celostno ocenjevanje projektne dela.

Sestavila: Ana Mihelič

Opisni kriteriji za ocenjevanje govornih nastopov

		5	4	3	2	1
VSEBINA Jasnost, poglobljenost, interpretacija in sinteza podatkov	predpisana	Dijak poglobljeno predstavi vse zahtevane iztočnice, ki jih poveže v celovito enoto. Poda samostojno interpretacijo in jo povezuje z lastnimi izkušnjami.	Dijak predstavi večino zahtevanih iztočnic, ki jih poveže v smiselno, vendar ne poglobljeno celoto. Interpretacija je površinska in le redko se navezuje na lastne izkušnje.	Dijak predstavi le nekaj zahtevanih vsebinskih iztočnic s skromno lastno interpretacijo ali predstavi večino iztočnic, vendar brez kakršne koli lastne interpretacije oz. jih ne navezuje na lastne izkušnje.	Dijak površno predstavi (to je opiše) z nekaj vsebinskimi iztočnicami, brez lastne interpretacije.	Dijak v glavnem le našteje nekaj vsebinskih iztočnic, vsebina je zelo pomanjkljiva ali celo nerelevantna oz. zgrešena.
	po lastnem izboru	Jasno opredeli izbrano temo oz. predstavi vsa vsebinska izhodišča poglobljeno, poda temeljito sintezo zbranih podatkov, ki jih samostojno in celovito interpretira. Besedilo prilagodi govornemu sporočilu.	Opredeli izbrano temo in predstavi večino vsebinskih izhodišč in poda ustrezno sintezo zbranih podatkov, vendar le na nivoju opisovanja, brez lastne interpretacije. Večinoma prilagodi besedila govornemu sporočilu.	Nakaže temo svoje predstavitve in predstavi nekaj vsebinskih izhodišč s skromno sintezo in le na nivoju opisovanja. Besedila ne prilagodi govornemu sporočilu.	Predstavi le malo vsebinskih izhodišč in pomanjkljiv poskus sinteze podatkov (ali pa je sploh ne opravi).	V glavnem le našteje nekaj vsebinskih iztočnic, vsebina je zelo pomanjkljiva ali celo nerelevantna oz. zgrešena.
Zgradba				Predstavitev odlikuje jasen uvod, logičen razvoj (organizacija) in učinkovit zaključek. Vsebinske iztočnice so povezane v celovito in smiselno enoto (povezovalni elementi povežejo posamezne dele v celoto).	Zgradba je povprečna, vendar ima vse zahtevana elemente - uvod, logično povezan jedrni del in zaključek. Posamezni vsebinski elementi niso povezani v trdno celoto.	Zgradba je pomanjkljiva - dijak ne poda uvoda in/ali zaključka; ALI posamezni elementi jedrnega dela si sledijo nelogično.
Jezikovna pravilnost		Pravilno uporablja kompleksne slovnične strukture/povedi. Napak skorajda ni. Poda popolnoma razumljivo sporočilo	Uporablja posamezne kompleksne slovnične strukture Kljub nekaj manjšim napakam je sporočilo dijaka povsem razumljivo.	Uporablja osnovne slovnične strukture z malo napačnimi rabami. Sporočilni namen je še vedno dosežen.	Pomanjkljiva raba osnovnih jezikovnih struktur. Številne napake otežujejo razumevanje. Sporočilni namen je delno dosežen.	Neustrezna, nepravilna raba osnovnih jezikovnih struktur. Številne napake onemogočajo razumevanje sporočila.
Besedišče		Besedišče je bogato in pestro, obogateno s pravilno rabo besednih zvez, fraz, idiomov in sopomenk. Dobro besedišče je podprto z dobro izgovarjavo in ustreznimi poudarki.	Besedišče je še vedno ustrezno, dovolj raznoliko. Redko se pojavljajo napačne rabljene besede oziroma besedne zveze. Povprečna izgovarjava, vendar brez večjih napak.	Uporablja le osnovno besedišče, besede se pogosto ponavljajo. Občasno opazimo napačno rabo besed ali besednih zvez. Pojavi se nekaj napak v izgovarjavi oz. naglasu.	Besedišče je zelo omejeno. Pogosto opazimo neustrezno in/ali napačno rabo besed ali besednih zvez. Besede so pogosto napačno izgovorjene oz. napačno naglašene.	Sporočilo je nerazumljivo zaradi preskromnega besedišča ali zaradi premnogih napak v izgovarjavi in naglasu. Sporočilna vrednost je neustrezna.

	5	4	3	2	1
Izvirnost			Izbrano tematiko predstavi na samosvoj, ustvarjalen in domiseln način; z vprašanji vključi poslušalce v diskusijo, za poslušalce pripravi aktivnosti/izroček (če se zahteva); (avdio) vizualna sredstva so prepričljivo dopolnilo predstavitve, vizualno poskrbijo za popestritev. Navede uporabljene vire in avtorstvo.	Izbrano tematiko dijak obravnava in predstavi na običajen, a neizviren način; ALI ne pripravi aktivnosti/izročka za poslušalce. Pripravljena vizualna sredstva so ali pomanjkljiva ali z veliko napakami in/ali vsebujejo le napisano govorjeno besedilo. Pomanjkljivo navede uporabljene vire in avtorstvo.	Dijak pripravi predstavitve, pripravljena (avdio) vizualna sredstva so zelo skromna in pomanjkljiva in niso v pomoč ne dijaku in ne poslušalcem. Ne navede virov in/ali avtorstva.
Nastop	Dijak nastopi prepričljivo in samozavestno. S svojim nastopom pritegne poslušalce. Govori samostojno, jasno, tekoče, primerno glasno, pazi na (očesni) stik s poslušalci. Pozoren je na časovno omejitve. Pri govoru si neopazno pomaga s karticami z iztočnicami in smiselno uporablja pripravljena avdiovizualna sredstva.	Dijak nastopi dokaj prepričljivo in samozavestno in pritegne poslušalce. Govori dokaj samostojno, tekoče, jasno, vendar monotono. Občasno vzpostavi (očesni) stik s poslušalci, pokaže primeren občutek za čas. Premalo/ nespretno uporablja pripravljena avdiovizualna sredstva; več si pomaga z zapisi na karticah.	Nastop je dokaj samostojen, vendar monoton in nesamozavesten. Dijak občasno govori pretiho ali pa nerazumljivo oz. je več zatikanja. Redko vzpostavi (očesni) stik s poslušalci. Pogosto si pri govoru pomaga s celotnim zapisom govornega nastopa (slabo pripravljene kartice, ki vsebujejo celoten zapis nastopa). Pokaže manj primeren občutek za čas – predstavitev je predolga ali prekratka.	Nastop je dokaj monoton, nesamostojen, pri govoru pogosto bere iz zapiskov ALI pa govori z veliko zatikanja in/ali motečimi premori. Ne vzpostavi (očesnega) stika s poslušalci in pokaže slab občutek za čas – predstavitev je predolga ali prekratka.	Nastop je medel, neizrazit. Dijak ves čas bere iz svojih zapiskov. Ne vzpostavi (očesnega) stika s poslušalci in pokaže slab občutek za čas – predstavitev je občutno predolga ali prekratka.
Točkovnik	14-16 = zd (2); 17-20 = db (3); 21-23 = pd (4); 24-26 = odl (5)				

Sestavil: Aktiv tujih jezikov Gimnazije in srednje šole Kočevje

VIRI IN LITERATURA

Rutar Ilc, Z. (2004). Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Rutar Ilc, Z. (2012). Ugotavljanje kompleksnih dosežkov: preverjanje in ocenjevanje v medpredmetnih in kurikularnih povezavah. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Rutar Ilc, Z., Pavlič Škerjanc, K. (2010). Medpredmetne in kurikularne povezave. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Wiggins, G., McTighe, J. (1998). Understanding by Design. Alexandria (VA): Association for Supervision and Curriculum Development. Citirano po: Načrtovanje za razumevanje [interno gradivo Gimnazije in srednje šole Kočevje] (prevod in priredba Kamšek, M.).

Wiggins, G. (2006). UbD in a Nutshell [online]. Dostopno na spletnem naslovu: www.jedc.org/stemak/siter/default/filer/ubdnutshell.pdf Citirano po: UbD na kratko [interno gradivo Gimnazije in srednje šole Kočevje] (prevod Mihelič, A.).

McTighe, J. What is Understanding by Design? Author Jay McTigh explains [online]. Hawker Brownlow Education, YouTube. Dostopno na spletnem naslovu: www.youtube.com/watch?v=d8FISnWaIFc.